Region Stockholm

12

Yttrande till Justitieombudsmannen gällande handläggning i ärende om utlämnande av allmän handling

HSN 2020-1372

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Vårdval
Parisa Nabati Borna

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-10-07

HSN 2020-1372

Yttrande till Justitieombudsmannen gällande handläggning i ärende om utlämnande av allmän handling

Ärendebeskrivning
Förslag till yttrande över JO-anmälan gällande hälso- och sjukvårdsförvaltningens handläggning i ärende om utlämnande av allmän handling.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Begäran om yttrande från JO, ärende 5205–2020

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar detta till Justitieombudsmannen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsnämnden har genom remiss daterad den 25 augusti 2020 anmodats att yttra sig över en till Justitieombudsmannen (JO) inkommen anmälan gällande nämndens handläggning av begäran den 18 juni 2020 om att få ta del av allmänna handlingar.

I anmälan till JO framför anmälaren i huvudsak följande. Den 17 juni 2020 fattade Region Stockholm ett beslut om omedelbar uppsägning av Kibele ABs avtal med Region Stockholm. Den 18 juni begärde han att få ta del av det underlag som legat till grund för beslutet. Begäran skickades vid två tillfällen under samma dag, först till avtalshandläggare samt regionens registrator och senare återigen till registratorn.

Den 25 juni besökte han hälso- och sjukvårdsförvaltningens lokal på Lindhagensgatan 98 för att på plats begära att få ta del av handlingar. På plats har personal efterfrågat deras namn, uppgift om företag samt specifikation på vem på förvaltningen han sökt efter.

Ärendets handläggning
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har med anledning av JO:s begäran om yttrande gått igenom ärendet och inhämtat muntliga upplysningar och synpunkter från berörd befattningshavare. Av förvaltningens utredning framgår följande.

Den 17 juni 2020 beslutade hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande på delegation från Hälso- och sjukvårdsnämnden att med omedelbar verkan avsluta regionens avtal med Kibele AB:s mottagning på Strandvägen 7 samt godkänna förtida uppsägning av deras mottagning på Vendevägen 90. När hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande beslutar på delegation från hälso- och sjukvårdsnämnden skapas det ej ett separat tjänsteutlåtande. Förvaltningens motivering framgår av själva delegationsbeslutet som innehåller bakgrund, överväganden och förslag till beslut. Av delegationsbesluten, daterade den 17 juni, framgår därför bakgrund och motivering till förslaget om uppsägning.

Den 18 juni inkom anmälaren, vid två tillfällen under morgon och förmiddag, med begäran till både hälso- och sjukvårdsförvaltningens registrator samt avtalshandläggare att han önskar ta del av det underlag som varit till grund för beslutet om uppsägning.

Under eftermiddagen den 18 juni meddelar Region Stockholm Kibele AB:s verksamhetschef samt anmälaren via mejl om uppsägningen. Bilagt i mejlet fanns delegationsbesluten för Kibeles två mottagningar och ett utförligt brev samt bilaga om totalt 12 sidor där regionen redogör ytterligare för bakgrunden och omständigheterna som resulterat i uppsägningen. Brevet och bilagan är daterade den 18 juni. I samband med detta erbjöds Kibele AB ett möte med regionen med anledning av uppsägningen.

Ovanstående innebär att anmälaren fått de handlingar som legat till grund för beslutet samma dag som han lämnat sin begäran det vill säga den 18 juni.

Trots det inkom han den 20 juni med en ”påminnelse” och efterfrågade ärendets status.

Den 23 juni mejlar avtalshandläggare av misstag ett mejl om att hantering av utlämning pågår. Detta mejl var ämnat till annan utomstående person som också önskat ta del av beslutsunderlagen.

Den 23 juni skickade anmälaren ett mejl till Anna Starbrink, hälso- och sjukvårdsregionråd. Dennes politiska sekreterare skickar delegationsbesluten till honom och hänvisar honom till avtalshandläggare om andra handlingar efterfrågas.

Den 25 juni gjorde anmälaren ett personligt besök vid Region Stockholm. Receptionisten har uppfattat att anmälarens syfte med besöket varit att besöka en medarbetare vid regionen och därför bett denne att registrera namn, företag samt uppgift på kontaktpersonens namn. Syftet har inte varit att be anmälaren identifiera sig för att få möjlighet att ta del av allmänna uppgifter. I samband med besöket kontaktas avtalshandläggare om utlämning av handlingar eftersom förvirring kring vilka handlingar som efterfrågas uppstår. Avtalshandläggare informerar inledningsvis att det mejl han mottagit den 23 juni skickades felaktigt till honom och varit ämnat åt annan. Vidare informerar hon anmälaren att de handlingar som varit till grund för beslutet redan lämnats till honom den 18 juni men att han kan återigen få ut dessa handlingar om han så önskar. Registrator lämnar vid detta tillfälle delegationsbeslut samt det brev som nämnts ovan. Anmälaren uppger att han är missnöjd då det underlag han mottagit inte klargör grunden till beslutet.

Den 26 juni mejlar avtalshandläggaren anmälaren och informerar denne att regionen delgett Kibele AB och anmälaren de handlingar han efterfrågat. För att kunna hantera ytterligare önskemål om utlämning behöver han specificera sitt önskemål. Anmälaren besvarar inte detta mejl.

Överväganden
Rättsliga utgångspunkter
Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen ska till främjande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar.

Enligt 2 kap. 17 § tryckfrihetsförordningen ska en begäran att få ta del av en allmän handling göras hos den myndighet som förvarar handlingen. Det är också förvaringsmyndigheten som ska pröva framställningen.

En myndighet ska ta hänsyn till rätten att ta del av allmänna handlingar när

den organiserar hanteringen av sådana handlingar och vid övrig hantering av allmänna handlingar. Myndigheten ska särskilt se till bl.a. att allmänna handlingar kan lämnas ut med den skyndsamhet som krävs enligt tryckfrihetsförordningen (se 4 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen).

Bedömning av handläggningen
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är organiserad för att kunna ta emot och handlägga förfrågningar från allmänheten rörande allmänna handlingar i enlighet med de krav på bl.a. skyndsamhet som gäller. Det framgår tydligt av styrande dokument hur förvaltningens anställda ska hantera förfrågningar om allmänna handlingar.

Handläggningen av anmälarens begäran om handlingar den 18 juni avslutades samma dag genom att anmälaren fått ta del av förvaltningens bedömning och grunden till det beslut fattats. Begäran ställdes vid två tillfällen under morgon och förmiddag den 18 juni och handlingar lämnades ut under eftermiddagen samma dag. Trots att beslutsunderlag lämnats ut vid flertalet tillfällen och av olika representanter för hälso- och sjukvårdsförvaltningen har anmälaren inte blivit nöjd.

Mot bakgrund av det som framkommit ovan är det hälso- och sjukvårdsförvaltningens uppfattning att handläggningen i det aktuella ärendet inte har brustit. Handläggningstiden är, med ovan redovisade omständigheter i beaktande, förenlig med det grundlagsfästa skyndsamhetskravet.

Berörd befattningshavare har getts tillfälle att lämna synpunkter och har fått ta del av myndighetens svar.

Ekonomiska konsekvenser
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några konsekvenser för patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Bifall till förslaget bedöms inte skapa några administrativa konsekvenser.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Justitieombudsmannen

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-10-07

JO RIKSDAGENS OMBUDSMÄN

REMISS

Datum	Dnr	Sid
2020 -08- 25	5205-2020	1 (2)

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Stockholm
Box 6909
102 39 Stockholm

Region Stockholm
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
2020 -08- 27
Dnr

Begäran om yttrande

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Stockholm anmodas att yttra sig över vad som framförs i Kenneth Blakes anmälan till JO.

De aktuella handlingarna, handling 1 - 2, bifogas.

Yttrandet ska innehålla en redogörelse för handläggningen och relevant lagstiftning. Av remissvaret ska också myndighetens bedömning av handläggningen i det aktuella ärendet framgå.

Berörd befattningshavare bör ges tillfälle att lämna synpunkter. Det ska framgå av remissvaret om så har skett. Det ska även framgå om berörd befattningshavare har fått del av myndighetens remissvar.

Övrigt att tänka på vid besvarande av remiss:

Uppgifter som är integritetskänsliga eller för vilka sekretess gäller bör inte redovisas i större utsträckning än som behövs för att besvara remissen. Om det finns dokumentation hos myndigheten som bedöms relevant för JO att ta del av men som inte bedöms lämplig att ta in i yttrandet, kan där upplysas om att ytterligare information finns och kan rekvireras vid behov. För information om de sekretessbestämmelser som gäller för JO, se http://www.jo.se/Om-JO/Regler-for-JO/Offentlighets--och-sekretesslagen-OSL/

Förkortningar som inte är allmänt kända bör förklaras.

Till remissvaret ska bifogas ett protokollsutdrag från det sammanträde vid vilket nämnden fattade beslut om yttrande till JO.

Senaste datum för svar är den 28 oktober 2020.

Remissvaret önskas i två exemplar. Dessutom bör myndighetens yttrande och eventuella underyttranden, om det anses lämpligt, skickas via e-post, helst som Word-dokument, till JOkansli2@jo.se.

Riksdagens ombudsmän
Box 16327
103 26 Stockholm
Besök: Västra Trädgårdsgatan 4 A

E-post: justitieombudsmannen@jo.se
Telefon: 08-786 51 00
Texttelefon: 020-600 600
Fax: 08-21 65 58

www.jo.se

Dan Johansson
byråchef

Johannes Aronsson
föredragande

Information om personuppgiftsbehandlingen hos JO finns på JO:s webbplats under http://www.jo.se/sv/Om-JO/Behandling-av-personuppgifter/

#1

JO, Riksdagens Ombudsmän
Box 16327
103 26 Stockholm

Datum 2 juli 2020

Refererande till Delegationsbeslut daterat den 17 juni 2020, HSN 2016-4348, Region Stockholm, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen. (Bilaga 1)

Anmälan

Den 17 juni tog Region Stockholm ett Delegationsbeslut (bilaga 1) som kan överprövas.
Jag har försökt via email flera gånger sedan den 18 juni att få beslutsunderlag för det beslutet. (bilagor 2 till 5). Jag representerar även part i beslutet.

Något beslutsunderlag resulterande från de email jag har skickat har jag inte fått.

Jag bestämde mig för att ta del av handlingar på plats och vi gick två personer till Region Stockholm den 25 juni på Lindhagensgatan 98 i Stockholm.

Vi kom cirka 13:10 till receptionen på Lindhagensgatan och begärde att få ta del av handlingar på plats hos myndigheten.

Dom krävde att vi skulle registrera oss med våra namn, och företag, i ett datoriserat system på receptionsdisken. Dom krävde även att specificera vilken person på Regionen vi sökte. Det kunde jag inte svara på eftersom jag sökte Registrator.

Vi blev inte insläppta genom grindar som man måste gå igenom för att få tillträde till Regionens område. Vi fick stanna utanför i receptionsområdet.

Receptionspersonal sökte efter någon hos Registrator och ringde upp någon. Receptionspersonalen placerade telefonen på receptionsdisken och ställde in telefonen så att samtalet hördes tydligt i telefonens högtalare. Flera människor kom och passerade in och ut via grindarna. Där står vi och skämdes med en telefon liggande på receptionsdisken med högt ljud och vi hade ett samtal som hördes högt och tydligt för dom förbipasserande som var nyfikna vad vi är för några individer som inte blir insläppta.

Registrator letar efter beslutsunderlag för beslut 17 juni men kan inte hitta något. Vi har ett långt telefonsamtal för att kunna få fram beslutsunderlaget men registrator kan inte hitta något. Frågan uppstår om jag kunde komma nästa dag och hämta. Jag sa att jag kan vänta hela dagen tills jag får beslutsunderlaget. Beslutsunderlaget är viktigt då det skall undersökas för "laglighetsprövning" av beslut.

Efter cirka 15 minuter kopplas telefonen ned och samtalet upphör. Receptionspersonalen, fortfarande med högtalartelefon på, ringer upp registrator och får tag i samma person- jag hur hon utbrister i högtalare.

- Det finns inget .... vad skall jag göra jag kan inte bolla med knäna". Receptionisten stänger snabbt av högtalaren och receptionisten talar normalt i telefonen samtidigt hon blir högröd i ansiktet.

Jag blir ombedd att lämna mitt telefonnummer för att registrator skall försöka få tag i avtalshandläggare som skall ringa upp på min telefon.

Vi är fortfarande utanför i receptionsområdet och blir ombedda att gå till sidan.

Cirka 14:25 ringer avtalshandläggaren berättar att hon inte vet vilket dokument jag efterfrågar. Jag begär beslutsunderlaget som politiker hade i handen när delegationsbeslut togs. Avtalshandläggaren vet inte vad det är för något dokument.

Vi går utan något beslutsunderlag efter att ha varit där cirka 1,5 timme i receptionen utan att ha blivit insläppta. Vi har inte haft möjligheten att själv titta efter vilka dokument som finns i "mappen" eller söka själv. Vi har inte haft tillgång till dator etcetra för att se vilka dokument som finns.

Hela förloppet är mycket underligt. På lördag 27 juni fann jag på JO:s web ett beslut, hos er Dnr 5286-2018 daterat 2020-06-04 där ett liknande förlopp finns beskrivet på sidor 8 och 9, " Utlämnade av allmän handling". (bilaga 6)

Det bör finnas ett beslutsunderlag som är specifikt för Delegationsbeslut daterat den 17 juni 2020 och det beslutsunderlaget bör lämnas i min hand. Jag har under en veckas tid skickat flera email och begärt ut beslutsunderlaget. Nu är det 2 juli och jag har fortfarande inte fått något beslutsunderlag.

Så här skall det väl inte gå till?

Kenneth Blake
Frihetsvägen 25
177 53 Järfälla
ken@strandkliniken.se

Bakgrund: (email bifogas som bilagor)

17 Juni
Region Stockholm tog beslut om uppsägning av avtal med Kibele AB den 17 juni 2020.

18 juni
Tidigt på morgonen skickades ett email till registrator på HSN och avtalshandläggare på HSN med bland annat följande lydelse:

"Region Stockholm är en myndighet och bör motivera sina beslut på ett tydligt och korrekt sätt.
Refererande till det begär vi tillgång till det beslutsunderlag hos er som var till grund för beslut om avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Kibele kräver allt beslutsunderlag omedelbart. Det skall finnas, det fanns på plats vid beslutet.
Även tjänsteutlåtande.

Beslutsunderlag ska innehålla följande:
- *Bakgrund till ärendet*
- *Förslag till beslut*
- *Skäl för beslutet"*

18 juni
Skickades senare under dagen 18 juni ett email med samma lydelse som email tidigare under dagen till registrator.

20 juni
Skickades ytterligare ett email

23 juni
Skickades ett meddelande till Anna Starbrink, Hälso- och sjukvårdsregionråd, beslutande för delegationsbeslutet.

25 juni
Gjordes personligt besök på Region Stockholm för att få ta del av handlingar på plats. Jag fick inget beslutsunderlag vid besöket.

2 juli
Jag har ännu inte fått något beslutsunderlag för beslutet.

Bilaga

1. Delegationsbeslut 2020-06-17, HSN 2016-4348, Region Stockholm, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
2. Email 18 juni på morgonen
3. Email 18 juni lunchtid
4. Email 20 juni
5. Email 23 juni
6. JO Beslut Dnr 5286-2018, 2020-06-04

#2

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

DELEGATIONSBESLUT
2020-06-17

HSN 2016-4348

Beslutande Anna Starbrink

Föredragande Björn Eriksson

Samråd Lena Hanberg

Delges Kibele AB

Ärende **Uppsägning till omedelbart upphörande av avtal med vårdgivaren Kibele AB inom vårdvalsområde specialiserad gynekologi vid Strandvägen, Stockholm**

Förvaltningens motivering till beslutet

Bakgrund

Region Stockholm har den 1 januari 2013 ingått avtal (ADA 10053) med Kibele AB, 556612-6628 ("Vårdgivaren"), avseende avtal inom vårdval specialiserad gynekologi. Verksamheten bedrivs vid Strandvägen 7, 114 56 Stockholm ("Vårdavtal Strandvägen"). Vårdgivaren har även avtal med Region Stockholm sedan den 6 april 2017 inom vårdval specialiserad gynekologi på adress Vendevägen 90, 182 32 Danderyd ("Vårdavtal Vendevägen"). Vårdgivaren har själv inkommit med begäran om uppsägning av Vårdavtal Vendevägen i sin helhet.

Vid Hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde den 21 april 2020 sade regionen upp avtalen med Kibele AB avseende åtagande medicinska respektive kirurgiska aborter vid Strandvägen samt Vendevägen. Detta till följd av omfattande brister som identifierats inom ramen för Vårdgivarens uppdrag att utföra aborter. Dessa bestod av brister i omhändertagande av sju patienter vars journaler granskats av hälso- och sjukvårdsförvaltningen, i Vårdgivarens generella patientsäkerhetsarbete samt i Vårdgivarens avvikelsehantering. De identifierade bristerna rörde främst vårdgivarens uppdrag att utföra aborter varför hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömde att ytterligare utredning var nödvändig avseende Vårdgivarens övriga uppdrag innan beslut om vidare åtgärder.

Vårdgivaren har därefter inkommit med uppsägning avseende resterande delar av avtalet på Vendevägen samt alla kvarvarande delar på Strandvägen, förutom avseende basuppdrag gynekologisk mottagning.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens begäran om uppsägning till omedelbart upphörande rör därmed kvarvarande avtal vid Strandvägen avseende basuppdrag gynekologisk mottagning.

I samband med att Vårdgivaren i brev den 17 april 2020 fick information om uppsägningen av avtalen avseende kirurgiska och medicinska aborter, begärde hälso- och sjukvårdsförvaltningen att följande handlingar skulle inlämnas senast den 15 maj 2020:

- Upprättad patientsäkerhetsberättelse för 2019;
- Plan för hur avvikelsehanteringen på mottagningen ska uppfylla krav enligt lag och i övrigt enligt gällande rätt samt enligt vårdgivarens avtal med regionen; och
- En beskrivning av vilka åtgärder och aktiviteter som vidtas under våren 2020 för att komma tillrätta med identifierade brister i personalens bemötande.

Vårdgivaren har inkommit med begärda handlingar.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen informerade samtidigt Vårdgivaren om att hälso- och sjukvårdsförvaltningens begäran om att Vårdgivaren ska vidta rättelse senast den 15 maj 2020 sker vid äventyr av att hälso- och sjukvårdsförvaltningen, i enlighet med punkt 4.8.1 f) i Vårdavtalen, kan komma att säga upp resterande delar av Vårdavtalen till följd av att Vårdgivaren inte har vidtagit de åtgärder som behövs för att efterkomma den begäran om rättelse som skickats från hälso- och sjukvårdsförvaltningen till Vårdgivaren.

Överväganden
Efter genomgång av de från Vårdgivaren inkomna handlingarna, har hälso- och sjukvårdsförvaltningen landat i en bedömning om att de av Vårdgivaren vidtagna åtgärderna ej är tillräckliga för att efterkomma hälso- och sjukvårdsförvaltningens begäran om rättelse.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har bedömt att det föreligger skäl för uppsägning av resterande delar av Vårdavtal Strandvägen med Vårdgivaren, vilket sker med stöd av punkt

- 4.8.1 b Allvarliga risker för patientsäkerheten föreligger,
- 4.8.1 d Det i väsentlig omfattning saknas förutsättning att utföra Uppdraget till följd av bristande kompetens, brister i ekonomi, lokaler, utrustning eller av annat skäl,
- 4.8.1 f Vårdgivaren vid upprepade tillfällen fått skriftliga varningar från Beställaren enligt p 4. 7.1 på grund av åsidosättande av skyldigheter enligt Avtalet utan att bristerna avhjälpts på tillfredsställande sätt,

AS

- 4.8.1 h Vårdgivaren väsentligt åsidosätter bestämmelser i lagar, förordningar eller föreskrifter, och
- 4.8.1 k Vårdgivaren agerar på ett sätt som riskerar att medföra att Beställarens anseende som sjukvårdshuvudman eller förtroendet för vården allvarligt skadas eller i övrigt agerar på ett sätt som medför att Beställarens förtroende för Vårdgivaren allvarligt rubbas.

Omständigheter till stöd för ovanstående uppsägningsgrunder är i huvudsak följande:

- Genomgången visar att det föreligger allvarliga risker för patientsäkerheten. Hälso- och sjukvårdsförvaltningens bedömning grundar sig på Vårdgivarens inlämnade handlingar där beskrivning av följande förutsättningar för bedrivande av en patientsäker vård saknas: Hur Vårdgivaren bedriver ett systematiskt patientsäkerhets- och förbättringsarbete, att grundläggande kunskaper avseende patientsäkerhetsarbete finns samt att Vårdgivarens patientsäkerhetsarbete och avvikelsehantering följer gällande lagstiftning.
- Dessutom bedömer hälso- och sjukvårdsförvaltningen att det i väsentlig omfattning saknas förutsättning för Vårdgivaren att utföra Uppdraget till följd av ovanstående då ovan nämnda förutsättningar måste finnas på plats vid en mottagning som bedriver hälso- och sjukvård.
- Därtill har Vårdgivaren vid upprepade tillfällen fått skriftliga varningar från hälso- och sjukvårdsförvaltningen på grund av åsidosättande av skyldigheter enligt Vårdavtalet utan att bristerna avhjälpts på tillfredsställande sätt, där rättelse har begärts avseende Vårdgivarens avvikelsehantering samt bristande bemötande.
- Samt, med anledning av att Vårdgivaren brutit mot bestämmelser rörande patientsäkerhet, såsom 3 kap. 3 § patientsäkerhetslagen, har Vårdgivaren på ett väsentligt sätt åsidosatt bestämmelser i lagar, förordningar eller föreskrifter.
- Slutligen, då Vårdgivaren inte har lyckats efterkomma hälso- och sjukvårdsförvaltningens senaste begäran om rättelse, har detta medfört att hälso- och sjukvårdsförvaltningens förtroende för Vårdgivaren allvarligt rubbats.

Förslag beslut

Med anledning av allvarlighetsgraden i bristerna som nämnts ovan föreslår hälso- och sjukvårdsförvaltningen att avtalen med Kibele AB på Strandvägen (ADA 10053) sägs upp i sin helhet. Vårdgivaren ska upphöra med sitt uppdrag 4 veckor efter datum för beslut. Hälso- och sjukvårdsdirektören föreslås få i uppdrag att tillse att avtalet avvecklas.

AS

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen föreslår att Vårdavtalet med Vårdgivaren sägs upp med hänvisning till punkt 4.8.1 b), d), f), h) och k) i Vårdavtalet.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser då de patienter som söker för gynekologiska besvär förväntas vända sig till andra vårdgivare.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Beslutet förväntas leda till positiva konsekvenser för patientsäkerheten då det konstateras att Vårdgivaren ej bedriver patientsäkerhetsarbete i enlighet med gällande lagstiftning.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet förväntas få positiva konsekvenser för jämlik och jämställd vård då det konstaterats att Vårdgivaren ej har vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkra att patienter som söker till mottagningen får ett gott bemötande.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen gör bedömningen att patienter som söker för gynekologiska besvär kan omhändertas av övriga vårdgivare med uppdraget i regionen.

Miljökonsekvenser
Beslutet förväntas då oförändrade konsekvenser förslaget för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet förväntas få oförändrade administrativa konsekvenser.

Föreslås

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Beslutas på hälso- och sjukvårdsnämndens vägnar

Anna Starbrink
Ordförande hälso- och sjukvårdsnämnden

Kenneth Blake (Strandkliniken)

Från: Kenneth Blake (Strandkliniken) <ken@strandkliniken.se>
Skickat: den 18 juni 2020 06:39
Till: #HSF Registrator (registrator.hsf@sll.se); parisa.nabati-borna@sll.se
Kopia: 'Dr Oya'
Ämne: Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

Kibele AB fick reda på kvällen 2020-06-18 genom en reporter att Region Stockholm har tagit ett beslut att "bryta" avtalet
för "åtagande" basuppdrag-gynekologi , Strandvägen 7,114 56 Stockholm. Avtal 10053 HSN 2016-4348.

Kibele AB har inte innan reporter, kvällen 2020-06-18, kontaktade Kibele AB fått information om att ett beslut skulle tas eller deltagit något beslutsunderlag för ett beslut rörande avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Region Stockholm är en myndighet och bör motivera sina beslut på ett tydligt och korrekt sätt.
Refererande till det begär vi tillgång till det beslutsunderlag hos er som var till grund för beslut om avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Kibele kräver allt beslutsunderlag omedelbart. Det skall finnas, det fanns på plats vid beslutet.
Även tjänsteutlåtande.

Beslutsunderlag ska innehålla följande:
- Bakgrund till ärendet
- Förslag till beslut
- Skäl för beslutet

Kenneth Blake
Kibele AB

Foto: PONTUS LUNDAHL / TT

VÅRD

Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

1:58 min Min sida Dela

Publicerat onsdag 17 juni kl 22.38

- **Region Stockholm bryter hela avtalet med vårdgivaren som driver gynmottagningen Strandkliniken i Stockholm.**
- **P4 Stockholm har tidigare rapporterat att det förkommit stora brister på gynmottagningen. 45 anmälningar har gjorts till IVO och patientnämnden senaste sju åren.**
- **”Slutsatsen är att den inte uppfyller den viktiga patientsäkerheten tillräck säger Tobias Nässén (M) som är vård- och valfrihetsregionråd.**

P4 Stockholm

ken@strandkliniken.se

Från: ken@strandkliniken.se
Skickat: den 18 juni 2020 10:47
Till: #HSN RegistratorHSN (registrator.hsn@sll.se)
Ämne: Hej Registrator - fick ni mitt email ? VB: Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

Hej
Registrator - fick ni mitt email ?

Med vänliga hälsningar
Kenneth Blake

Kibele AB fick reda på kvällen 2020-06-18 genom en reporter att Region Stockholm har tagit ett beslut att "bryta" avtalet
för "åtagande" basuppdrag-gynekologi , Strandvägen 7,114 56 Stockholm. Avtal 10053 HSN 2016-4348.

Kibele AB har inte innan reporter, kvällen 2020-06-18, kontaktade Kibele AB fått information om att ett beslut skulle tas eller deltagit något beslutsunderlag för ett beslut rörande avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Region Stockholm är en myndighet och bör motivera sina beslut på ett tydligt och korrekt sätt.
Refererande till det begär vi tillgång till det beslutsunderlag hos er som var till grund för beslut om avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Kibele kräver allt beslutsunderlag omedelbart. Det skall finnas, det fanns på plats vid beslutet.
Även tjänsteutlåtande.

Beslutsunderlag ska innehålla följande:
- Bakgrund till ärendet
- Förslag till beslut
- Skäl för beslutet

Kenneth Blake
Kibele AB

Foto: PONTUS LUNDAHL / TT

VÅRD

Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

1:58 min Min sida Dela

Publicerat onsdag 17 juni kl 22.38

- **Region Stockholm bryter hela avtalet med vårdgivaren som driver gynmottagningen Strandkliniken i Stockholm.**
- **P4 Stockholm har tidigare rapporterat att det förkommit stora brister på gynmottagningen. 45 anmälningar har gjorts till IVO och patientnämnden senaste sju åren.**
- **”Slutsatsen är att den inte uppfyller den viktiga patientsäkerheten tillräck säger Tobias Nässén (M) som är vård- och valfrihetsregionråd.**

P4 Stockholm

Kenneth Blake (Strandkliniken)

Från: Kenneth Blake (Strandkliniken) <ken@strandkliniken.se>
Skickat: den 20 juni 2020 10:06
Till: 'HSF Funk Registrator'
Ämne: Hej Registratror - viktigt - vad är Status på begäran? SV: Hej Registrator - fick ni mitt email ? VB: Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

Hej Registrator,

Vad är status för tidigare emails begäran?

Det här är tredje email om ärendet.

Dvs utlämnande av dokument som Kibele skulle ha haft tillgängligt innan beslut togs den 17 juni?

Efter att ett beslut tas finns det en tidsrymd av tre veckor för att bedöma och klaga på bland annat beslutsunderlag.

Det är extremt viktigt att vi får de omedelbart. Kibele är part i ärendet.

Dokumenten måsta ha varit tillgängligt för de tre personerna som står nämnda i ett delegationsbeslut innan de tog beslut 2020-06-17. HSN 2016-4348. "uppsägning till omedelbart upphörande..."
De tre personerna Anna Starbrink, Björn Eriksson, Lena Hanberg, måste ha haft tillgång till beslutsunderlag och tjänsteutlåtande och annat.

Refererande till det begär vi tillgång till det beslutsunderlag hos Regionen som var till grund för beslut om avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Det är en myndighetsutövning genom myndighetens möjlighet att ensidigt bestämma.
Kibele befinner sig i en beroendeställning gentemot myndigheten. Det innebär maktutövning genom att Regionen har monopolsituation.
Kibeles aaffärsverksamhet är en verksamhet som kräver tillstånd.

Med Vänliga Hälsningar.
Kenneth Blake
Kibele AB

Från: Ingrid Åberg [mailto:ingrid.aberg@sll.se] **För** HSF Funk Registrator
Skickat: den 18 juni 2020 10:49
Till: ken@strandkliniken.se
Ämne: SV: Hej Registrator - fick ni mitt email ? VB: Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

Hej!

Ditt mail har nått oss och har även skickats vidare till handläggare för hjälp med hantering.
All begäran sekretess-prövas och då vi måste leta fram nedan handlingar kan det dröja något men vi återkommer snarast!

Med vänlig hälsning

Svarsfunktionen för registrator.hsf@sll.se

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Region Stockholm

Tel växel och registrator: 08-123 132 00

Från: ken@strandkliniken.se <ken@strandkliniken.se>
Skickat: den 18 juni 2020 10:47
Till: HSF Funk Registrator <registrator.hsf@sll.se>
Ämne: Hej Registrator - fick ni mitt email ? VB: Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

Hej
Registrator - fick ni mitt email ?

Med vänliga hälsningar
Kenneth Blake

Kibele AB fick reda på kvällen 2020-06-18 genom en reporter att Region Stockholm har tagit ett beslut att "bryta" avtalet
för "åtagande" basuppdrag-gynekologi , Strandvägen 7,114 56 Stockholm. Avtal 10053 HSN 2016-4348.

Kibele AB har inte innan reporter, kvällen 2020-06-18, kontaktade Kibele AB fått information om att ett beslut skulle tas eller deltagit något beslutsunderlag för ett beslut rörande avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Region Stockholm är en myndighet och bör motivera sina beslut på ett tydligt och korrekt sätt.
Refererande till det begär vi tillgång till det beslutsunderlag hos er som var till grund för beslut om avtal 10053 HSN 2016-4348 basuppdrag gynekologi.

Kibele kräver allt beslutsunderlag omedelbart. Det skall finnas, det fanns på plats vid beslutet.
Även tjänsteutlåtande.

Beslutsunderlag ska innehålla följande:
- Bakgrund till ärendet
- Förslag till beslut
- Skäl för beslutet

Kenneth Blake
Kibele AB

Foto: PONTUS LUNDAHL / TT

VÅRD

Region Stockholm bryter helt med kritiserad klinik

1:58 min Min sida Dela

Publicerat onsdag 17 juni kl 22.38

- **Region Stockholm bryter hela avtalet med vårdgivaren som driver gynmottagningen Strandkliniken i Stockholm.**
- **P4 Stockholm har tidigare rapporterat att det förkommit stora brister på gynmottagningen. 45 anmälningar har gjorts till IVO och patientnämnden senaste sju åren.**
- **”Slutsatsen är att den inte uppfyller den viktiga patientsäkerheten tillräck säger Tobias Nässén (M) som är vård- och valfrihetsregionråd.**

P4 Stockholm

ken@strandkliniken.se

Från: Lovisa Montin <lovisa.montin@sll.se>
Skickat: den 23 juni 2020 09:27
Till: ken@strandkliniken.se
Ämne: Svar från Anna Starbrink
Bifogade filer: Delegationsbeslut - uppsägning Strandkliniken Vendevägen 2020-06-17_.docx; Delegationsbeslut - uppsägning Strandkliniken 2020-06-17.docx

Hej Kenneth,

Jag heter Lovisa och arbetar hos Anna Starbrink. Jag bifogar här de ordförandebeslut som Anna fattade förra veckan, något mer underlag än så har jag inte. Då får jag hänvisa till er avtalshandläggare på HSF.

Med vänliga hälsningar,

Lovisa Montin
Politisk sekreterare, hälso- och sjukvård
Liberalerna, Region Stockholm
Lovisa.montin@sll.se

Från: ken@strandkliniken.se <ken@strandkliniken.se>
Skickat: den 23 juni 2020 08:27
Till: Anna Starbrink <anna.starbrink@sll.se>
Ämne: Kontakt från sll.se

Följande kontaktförfrågan har registrerats:

Namn: kenneth blake

Meddelande:

Hej Anna Starbrink,

Du tog ett beslut i onsdags 17 juni om endast ett gynekologiskt basuppdrag för Strandkliniken.

Då hade du beslutsunderlag och tjänsteutlåtande för beslutet i ”dina händer”.

Jag har förgäves försökt få detta underlag du ”hade i dina händer” via registrator.
Jag har skickat flera email till registrator.

Kanske du kan hjälpa till så att jag kan få det begärda?

Eftersom det endast rörde ett basuppdrag gynekologi som vi haft sedan 2013 borde det vara enkelt att få en kopia av beslutsunderlag som du hade vid tidpunkten för beslutet.

Med Vänliga Hälsningar
Kenneth Blake
Kibele AB (Strandkliniken)

"åtagande" basuppdrag-gynekologi , Strandvägen 7,114 56 Stockholm. Avtal 10053 HSN 2016-4348.

Chefsjustitieombudsmannen
Elisabeth Rynning

Kritik mot hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Region Stockholm för bristfällig hantering av en ändring av vissa riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel samt för bristande handläggning av ett ärende om utlämnande av allmän handling

Beslutet i korthet: I Region Stockholm finns kriterier för förskrivning av hjälpmedel specificerade i en behovstrappa i den webbaserade Hjälpmedelsguiden. En handläggare hos hälso- och sjukvårdsförvaltningen ändrade texten avseende förskrivningskriterierna för kompressionsmaterial på så sätt att det infördes en textrad som anger att kompressionsmaterial inte kan förskrivas för smärta samt att diagnosen lipödem ersattes med lipolymfödem.

ChefsJO konstaterar att ändringarna innebär en inskränkning av vilka som kan få kompressionsbandage förskrivet. Lipolymfödem är den svåraste formen av lipödem, och av de riktlinjer som gällde före ändringen var det inte möjligt att utläsa att endast de patienter som nått detta stadium skulle vara berättigade till kompressionsbandage. Även tillägget att förskrivning inte kan ske för smärta skulle kunna medföra att färre patienter bedöms vara berättigade till förskrivning av kompressionsmaterial. Ändringarna innebär därför enligt chefsJO att föreskrifterna om förskrivning av kompressionsmaterial har ändrats och inte bara förtydligats. ChefsJO uttalar vidare att vilka sjukdomstillstånd som kan berättiga till sådana hjälpmedel inte är något som direkt följer av de övergripande kriterier som nämnden beslutat om. Utformningen av de mer detaljerade förskrivningsreglerna innefattar således en självständig bedömning. Det har därmed inte varit fråga om ett sådant icke överklagbart beslut av verkställande art som anställda inom en region kan besluta om utan delegation och som inte behöver protokollföras. Den felaktiga utgångspunkten att det har varit fråga om ett beslut av verkställande art har lett till att något regelrätt och dokumenterat beslut inte har fattats. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen kritiseras för den bristfälliga hanteringen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen kritiseras också för att en begäran om utlämnande av allmänna handlingar i vissa delar inte behandlades förrän efter det att JO hade inlett en granskning av ärendet.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 6 augusti 2018 framförde AA klagomål mot Region Stockholm. Hon anförde bl.a. följande:

Stockholms läns landsting (numera Region Stockholm) ändrade den 28 februari 2018 förskrivningskriterierna för kompressionsmaterial, på så sätt att dessa inte längre kunde förskrivas för smärta och så att diagnosen lipödem ersattes med ordet lipolymfödem. AA kontaktade hälso- och sjukvårdsförvaltningen i regionen via e-post den 15 april 2018 och bad att få ta del av beslutet om ändringen, beslutsunderlaget samt regionens gällande delegationsordning. Hon fick dagen efter svar från handläggaren BB att det inte fanns något särskilt beslut. Hon begärde då, den 17 april 2018, via e-post till registratorn, att få ta del av riktlinjerna för "lipödem och lipolymfödem" samt alla handlingar i ärendet gällande dessa riktlinjer (inklusive beslutet där det bl.a. framgår vem som har fattat det och när det har fattats, underlag och analyser m.m.). AA fick därefter två fokusrapporter, delegationsordningen och en organisationsbeskrivning samt länkar till de gällande riktlinjerna. Hon fick dock inte något beslut gällande riktlinjerna eller något annat underlag i denna del. Den 3 maj 2018 begärde hon via e-post att få ta del av alla beslut (grundbeslut och eventuella ändringsbeslut) som hade fattats avseende "040606 Stödstrumpor och kompressionsstrumpor för armar och ben och andra delar av kroppen" i Region Stockholms hjälpmedelsguide. Begäran besvarades efterföljande dag med att riktlinjerna inte hade ändrats utan enbart förtydligats. Några beslut överlämnades inte. Den 6 maj 2018 frågade AA via e-post hur den elektroniska hjälpmedelsguiden såg ut beträffande stödstrumpor och kompressionsstrumpor för två år sedan. Hon ville också veta vilka ändringar som hade gjorts därefter, när ändringarna hade skett och vem som hade gjort ändringarna. Förfrågan besvarades snabbt av en webbredaktör som bl.a. angav att texten från maj 2016 var densamma som den i juni 2016 och att texten hade förtydligats den 28 februari 2018 av handläggaren BB.

I anmälan till JO anförde AA vidare att hon inte hade fått ta del av regionens grundbeslut om de efterfrågade riktlinjerna, att det inte finns något beslut eller underlag till grund för den aktuella ändringen av riktlinjerna samt att handläggaren inte hade varit behörig att göra ändringen.

Utredning

Av en bilaga till anmälan framgår att Hjälpmedelsguiden före den ifrågasatta ändringen föreskrev bl.a. följande i fråga om hjälpmedel vid cirkulationsbehandling:

> **040606 Kompressionsmaterial för armar och ben och andra delar av kroppen**
>
> Medicinska kompressionsbandage, arm och eller benstrumpa med lägst kompressionsklass 2, kan förskrivas till brukare med långvarigt sjukdomstillstånd i eget ordinärt boende där brukare, anhörig eller assistent utför sjukvårdsinsatser efter instruktion av sjukvårdspersonal.
>
> Följande diagnoser berättigar till kompressionsbandage:
>
> - djup ven trombos
> - venös insufficiens
> - kroniska bensår och bensårsrisk

- hypostatiskt eksem med risk för bensår
- lipödem

Förskrivningen omfattar 2 stycken artiklar per kroppsdel för en 6 månaders period.

Den aktuella ändringen bestod dels av att det infördes ett stycke ovanför diagnoserna där det anges: "Kompressionsmaterial kan **ej** förskrivas för smärta", dels av att diagnosen lipödem byttes ut mot diagnosen lipolymfödem under beskrivningen av vilka diagnoser som berättigar till kompressionsbandage.

JO begärde att Region Stockholm skulle yttra sig över anmälan. I sitt remissvar anförde hälso- och sjukvårdsnämnden bl.a. följande (bilagorna har utelämnats):

Överväganden

Stockholms läns landsting, numera Region Stockholm, tillhandahåller hjälpmedel för dagliga livets aktiviteter i hemmet och närmiljön samt för vård och behandling enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Hjälpmedelsguiden, som är Region Stockholms regelverk för hjälpmedelsförskrivning, bygger på den tidigare Hjälpmedelspolicyn, se bilaga 1, som antogs av landstingsfullmäktige den 11 mars 2003. Denna policy omvandlades till Riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning den 19 juni 2018, se bilaga 2. Hjälpmedelsguiden är ett webbaserat förskrivningsstöd som består av en allmän del, vilken ger ett ramverk för förskrivning av hjälpmedel, samt en del med behovstrappor som beskriver hur behoven ska prioriteras. Hjälpmedelsguiden beskriver också vilka hjälpmedelsbehov Region Stockholm ska tillgodose, utifrån hälso- och sjukvårdslagen. I Hjälpmedelsguiden ingår även beställningsportaler för förskrivarna samt verktyg för uppföljning.

Hjälpmedelsguiden infördes 2006 efter beslut i hälso- och sjukvårdsutskottet, ett tidigare utskott under hälso- och sjukvårdsnämnden, *LS 0311–2922, införande Hjälpmedelsguiden*, se bilaga 3. För uppdraget bildades en projektgrupp samt en styrgrupp bestående av politiker och tjänstemän där styrgruppen fastslog projektgruppens förslag till förskrivningskriterier och riktlinjer i den kommande Hjälpmedelsguiden. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade den 22 mars 2007, *HSN 0701–0011 Hanteringsordning vid förändringar i Hjälpmedelsguiden*, hur förändringar i Hjälpmedelsguiden ska hanteras, se bilaga 4. Denna hanteringsordning gäller än idag.

Handläggningen av inkommande frågor från anmälaren har besvarats via mejl med hänvisningar till regelverket i Hjälpmedelsguiden. Svar på begäran om utlämnande av grundbeslut, *LS 0311–2922 Införande Hjälpmedelsguiden*, se bilaga 3, samt beslutet *HSN 0701–0011, Hanteringsordning vid förändringar i Hjälpmedelsguiden*, se bilaga 4, har dock förbisetts av handläggaren, vilket är beklagligt.

Förtydligandet i Hjälpmedelsguiden av förskrivningskriterier från lipödem till lipolymfödem hanterades enligt den hanteringsordning som tagits beslut om i *HSN 2007-03-22, HSN 0701–0011, Hanteringsordning vid förändringar i Hjälpmedelsguiden*, se bilaga 4. Beslutet reglerar att ändringar i Ramverket för förskrivning vilka är av principiell betydelse för brukarna eller som medför väsentliga kostnadsförändringar ska beslutas av hälso- och sjukvårdsnämnden. Likaså ska ändringar av behovstrappornas konstruktion och innehåll samt beslut om vilka hela produktgrupper som ska tillhandahållas av Region Stockholm, respektive vilka hela produktgrupper som ska klassas som egenvård beslutas av hälso- och sjukvårdsnämnden. Övriga förändringar beslutas av hälso- och

sjukvårdsförvaltningen. Förtydliganden, som de här aktuella, ingår inte i beslut för nämnden utan handläggs av tjänstemän på hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

När termen lipödem skrevs in i Hjälpmedelsguiden den 1 juni 2016 var det ett förtydligande att förskrivningskriterierna för kompressionsmaterial vid lymfödem även gäller när lymfödemet är på grunderna av diagnosen lipödem. Diagnosen lipödem är i sig själv inte kriterier för förskrivning. För att detta inte skulle fortsätta att missförstås av såväl förskrivare som brukare, förtydligades detta senare till lipolymfödem. Det här aktuella förtydligandet där termen "lipödem" ändrades till "lipolymfödem" är inte i Hjälpmedelsguidens allmänna del utan i behovstrappan där det anges vilka kriterier som föranleder förskrivning av hjälpmedel. Att det är ett förtydligande innebär att det inte ledde till någon materiell förändring av förskrivningskriterierna. Hjälpmedel beviljades inte för enbart lipödem innan förtydligandet heller.

I Hjälpmedelsguiden finns reglerat vilken ISO-kod ett hjälpmedel kan förskrivas under, vilket också ger en hänvisning till vilket tillstånd som avses. Kompressionsmaterial ligger under ISO-kod 06 *Hjälpmedel vid cirkulationsbehandling* med beskrivningen *hjälpmedel för att underlätta cirkulationen genom passivt eller aktivt tryck.* Kompressionsmaterial kan förskrivas för att underlätta cirkulationen. Att texten i Hjälpmedelsguiden förtydligades med information om att det inte går att förskriva kompressionsmaterial för smärta genomfördes för att informera och tydliggöra gällande regler. I Region Stockholm kan endast TENS förskrivas för smärta – inga andra hjälpmedel. Även här är det alltså inte fråga om någon ändring i materiellt hänseende utan endast ett förtydligande av förskrivningskriterier som gällde även tidigare.

För att kunna följa förändringar som sker i Hjälpmedelsguiden registreras alla textförändringar i dess webbhanteringssystem. Detta gäller oavsett om det endast är ett förtydligande eller förändringar i kriterier. När det endast är förtydligande som görs på Hjälpmedelsguidens sidor vad gäller t. ex. förskrivningskriterier, såsom i här aktuellt ärende, dokumenteras detta inte alltid separat, då ingen förändring av kriterier är gjord.

Region Stockholms bedömning

Regionens bedömning är att förtydliganden i Hjälpmedelsguiden har handlagts enligt beslutet *HSN 0701–0011, Hanteringsordning vid förändringar i Hjälpmedelsguiden*, se bilaga 4, samt i enlighet med praxis på hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Det är som framgått ovan inte fråga om några materiella förändringar och därmed inte heller fråga om ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt som inte kan delegeras enligt 6 kap. 38 § kommunallagen. Nämnda förtydliganden ses som verkställighet. Dock kan myndigheten konstatera att dokumentation av alla förtydliganden och förändringar i Hjälpmedelsguiden ska utvecklas och arbetas in i hälso- och sjukvårdsförvaltningens rutiner. Detta innefattar såväl intern dokumentation som extern information till förskrivare för att tydliggöra vad förändringen av text i Hjälpmedelsguiden innebär.

Regionen konstaterar också att anmälarens begäran om utlämning av grundbeslutet för Hjälpmedelsguiden *LS 0311–2922* samt beslutet *HSN 0701–0011, Hanteringsordning vid förändringar i Hjälpmedelsguiden*, se bilaga 4, trots upprepade förfrågningar inte har lämnats ut, vilket naturligtvis inte är acceptabelt. Självfallet eftersträvar förvaltningen att samtliga utlämnande ärenden hanteras korrekt och Regionen beklagar det inträffade. Regionen måste fortsättningsvis se till att hanteringen sker inom uppställd tid för att efterkomma såväl lagstiftningens krav i tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen, som förvaltningens interna rutiner.

Berörd befattningshavare har getts tillfälle att lämna synpunkter och fått ta del av Region Stockholms remissvar.

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

Inledning

Ärendet rör handläggningen av en ändring eller ett förtydligande av de riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning som Region Stockholm har tagit fram för förskrivare i regionen. De brister som har gjorts gällande är att det inte har fattats något skriftligt beslut om ändringen, att det inte har tagits fram något underlag, att ärendet inte har fått delegeras enligt 6 kap. 38 § kommunallagen (2017:725), KL, att det inte finns någon giltig delegation, att beslutet även om det är att anse som ett verkställighetsbeslut ska dokumenteras enligt delegationsordningen, vilket inte har skett i detta fall, samt att ändringen skapar osäkerhet om huruvida förskrivning kan ske till lipödempatienter, vilket leder till olika behandling. Ärendet rör även handläggningen av AA:s begäran om att ta del av vissa handlingar.

Ändringen i riktlinjerna

Rättslig reglering m.m.

Regioner ska enligt 8 kap. 1 § och 7 § första stycket 2 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) tillhandahålla bl.a. hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning som är bosatta inom regionen.

För att klargöra för förskrivare hur behoven ska prioriteras och vilka hjälpmedelsbehov som Region Stockholm ska tillgodose har regionen tagit fram Hjälpmedelsguiden som är ett webbaserat förskrivningsstöd. Hur ändringar i denna får göras regleras i en hanteringsordning, Hanteringsordning vid förändringar i Hjälpmedelsguiden, som har beslutats av hälso- och sjukvårdsnämnden. Enligt denna ska ändringar i den allmänna delen (ramverket), ändringar av behovstrappornas konstruktion och innehåll samt beslut om vilka hela produktgrupper som ska tillhandahållas av regionen respektive klassas som egenvård underställas hälso- och sjukvårdsnämnden för beslut. Övriga ändringar ska enligt hanteringsordningen beslutas av förvaltningen.

Den ändring eller det förtydligande som har gjorts i det aktuella fallet har enligt hälso- och sjukvårdsnämnden kunnat göras av en anställd eftersom det har varit fråga om verkställighet och därmed inte ett beslut enligt kommunallagens mening.

I kommunallagen finns, till skillnad från i viss speciallagstiftning, inga bestämmelser som ger de anställda någon självständig beslutanderätt (prop. 2016/17:171 s. 207). Grundtanken är i stället att det i en politisk organisation är de förtroendevalda som fattar de strategiska och övergripande besluten, vilket hänger samman med att det yttersta ansvaret också vilar på den politiska ledningen (prop. 2016/17:171 s. 207). De anställda är inte demokratiskt valda och kan inte stå till svars inför väljarna. Förutom när det gäller ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt får fullmäktige uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av

ärenden (5 kap. 1 och 2 §§ KL). Nämnden får i sin tur uppdra åt bl.a. en anställd att besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden utom i de fall som avses i 6 kap. 38 § KL (6 kap. 37 § och 7 kap. 5 § KL). Förbud mot delegering enligt den bestämmelsen gäller bl.a. för beslut i ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet och ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Avsikten med den utvidgning av det delegeringsbara området som tillkom i och med införandet av 1991 års kommunallag var att ärenden som rörde den "inre verksamheten" skulle kunna delegeras i större utsträckning, medan det ansågs finnas skäl att behålla en restriktiv syn på delegering av rättsförhållanden gentemot enskilda, särskilt om de rörde myndighetsutövning (prop. 2016/17:171 s. 103).

Enligt praxis får anställda i kommuner och regioner dock fatta beslut som är av rent verkställande eller förberedande art (prop. 2016/17:171 s. 204). Sådana beslut kan inte överklagas och behöver därför inte protokollföras särskilt eller anmälas till nämnden (7 kap. 8 § KL och 13 kap. 2 § 2 KL). Med beslut av verkställande art avses enligt förarbetena (prop. 2016/17:171 s. 204) beslut där det inte finns utrymme för självständiga bedömningar, t.ex. i fråga om avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa. Sådant beslutsfattande sker inte med stöd av delegation utan följer i stället av den arbetsfördelning mellan de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska kunna fungera (prop. 1990/91:117 s. 204).

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallen HFD 2011 ref. 7 och RÅ 2006 ref. 78 uttalat att utrymmet för vad som är rent verkställande eller förberedande ska tolkas restriktivt och att beslut som kräver att det görs en helhetsbedömning eller individuell bedömning inte är av rent verkställande art. Att tolkningen ska vara restriktiv framgår också av JO:s praxis (se bl.a. JO 2004/05 s. 353 och JO 1995/96 s. 412).

Någon ändring i fråga om anställdas beslutsfattande och vad som avses med beslut av verkställande art gjordes inte vid införandet av den nuvarande kommunallagen som trädde i kraft den 1 januari 2018 (prop. 2016/17:171 s. 209).

När det gäller dokumentation av beslut i en region framgår av 6 kap. 35 § KL att protokoll ska föras vid sammanträden. Hur protokoll ska föras regleras huvudsakligen genom hänvisning till reglerna om fullmäktiges protokoll i 5 kap. KL. För sådana beslut som har fattats med stöd av delegation och som inte ska anmälas till nämnden framgår av 6 kap. 40 § och 7 kap. 8 § KL att dessa ska protokollföras särskilt om de kan överklagas enligt bestämmelserna om överklagande i 13 kap. KL. Beslut som är av rent verkställande art får enligt 13 kap. 2 § 2 inte överklagas.

För det fall den aktuella ändringen eller förtydligandet av för vilka besvär kompressionsbandage kan förskrivas har varit av verkställande art har det

sålunda inte funnits något särskilt krav på delegation eller dokumentation av beslutet.

Bedömning i det aktuella ärendet

Enligt den tidigare lydelsen av Region Stockholms riktlinjer kunde kompressionsbandage förskrivas till brukare med ett långvarigt sjukdomstillstånd där sjukvårdsinsatser utfördes efter instruktion av sjukvårdspersonal och som hade diagnosen lipödem. Efter ändringen krävdes fortfarande att sjukdomstillståndet var långvarigt och att sjukvårdsinsatser utfördes efter instruktion av sjukvårdspersonal, men brukarna skulle i stället för lipödem ha diagnosen lipolymfödem. Efter ändringen föreskrevs också att kompressionsmaterial inte kunde förskrivas för smärta.

Av Stockholms läns landstings fokusrapport 2017 Lipödem framgår att lipolymfödem är det sista stadiet av lipödem (stadium 4) och innebär att personen har lipödem med lymfödem (se angiven fokusrapport s. 12). Av samma rapport framgår att ett specifikt symtom vid lipödem är smärta (s.10).

Eftersom lipolymfödem är den svåraste formen av lipödem innebär ändringen eller förtydligandet att endast de patienter som har nått detta stadium kan få kompressionsbandage enligt riktlinjernas lydelse. Att endast de patienter med lipödem som också har utvecklat lymfödem skulle vara berättigade till kompressionsbandage är något som inte har kunnat utläsas av riktlinjernas tidigare ordalydelse. Det framgår av såväl anmälan som nämndens remissvar att flera förskrivare uppenbarligen inte heller har uppfattat det så. Den ändring som gjordes har enligt min mening otvivelaktigt inneburit en inskränkning av antalet personer som kan få en sådan förskrivning. Ändringen är därför att betrakta just som en ändring.

Tillägget att kompressionsmaterial inte kan förskrivas för smärta är otydligt och kan uppfattas som att patienter som främst besväras av smärta på grund av lipödem, oavsett stadium, inte är berättigade till förskrivning av kompressionsmaterial. Det bör därför på motsvarande sätt som ändringen beträffande diagnoser betraktas som en ändring av tidigare föreskrifter. Det förhållandet att ändringarna enligt remissvaret inte var avsedda att medföra någon medveten förändring leder inte till någon annan bedömning. Frågan är då om dessa ändringar är beslut av verkställande art eller inte.

Mot bakgrund av den tidigare redovisningen av rättsläget i fråga om beslut av verkställande art drar jag följande slutsatser om den aktuella ändringen. I Hjälpmedelsguiden finns övergripande bestämmelser för förskrivningen av hjälpmedel i regionen. Därutöver finns detaljerade regler i en behovstrappa som anger hjälpmedel utifrån olika behov och som mer detaljerat beskriver för vem hjälpmedel kan förskrivas. De mer övergripande bestämmelserna har inte ändrats. Icke desto mindre har ändringen av de mer detaljerade reglerna påverkat i vilken utsträckning enskilda kan få kompressionsbandage subventionerade från regionen. Vilka sjukdomstillstånd som kan berättiga till

sådana hjälpmedel är inte något som direkt följer av de övergripande kriterier som nämnden har beslutat om. Utformningen av de mer detaljerade förskrivningsreglerna innefattar således en självständig bedömning. Det har därmed inte varit fråga om ett sådant beslut av verkställande art som anställda inom en region kan fatta utan delegation. Delegation behövs även om syftet är att genomföra ett övergripande beslut av nämnden i sin helhet (se JO 1995/96 s. 412).

Av den hanteringsordning som hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat om avseende förändringar i Hjälpmedelsguiden framgår att andra ändringar än de mer övergripande får beslutas av "förvaltningen". Jag finner i det här ärendet inte skäl att invända mot delegeringen av beslutanderätten i sig eller det sätt på vilket den har skett. Däremot ställer jag mig mycket tveksam till om delegationen kan anses godtagbar med hänsyn till att delegation har getts till hela förvaltningen och det således inte klart framgår till vilken eller vilka befattningshavare beslutanderätten har delegerats. Oavsett om delegation ges genom en sedvanlig delegationsordning enligt bestämmelserna i kommunallagen eller på något annat sätt, t.ex. genom en chefsinstruktion, bör det kunna krävas att det framgår till vilken befattningshavare en viss beslutanderätt har delegerats (se HFD 2016 ref. 28). Giltigheten av hälso- och sjukvårdsnämndens delegation med stöd av den angivna hanteringsordningen kan därför enligt min mening starkt ifrågasättas.

Oavsett hur det förhåller sig med giltigheten av delegationen i sig har hälso- och sjukvårdsnämnden inte ens påstått att handläggaren i det aktuella fallet, som varken är avdelningschef eller enhetschef, genom delegation skulle ha haft behörighet att fatta beslut om ändringar i Hjälpmedelsguiden. Nämnden tycks i stället ha utgått från att ändringen är att betrakta som ett verkställande beslut. Denna, enligt mitt tidigare framförda resonemang, felaktiga utgångspunkt har fått till följd att något regelrätt och dokumenterat beslut inte har fattats. Brister av sådant slag kan bl.a. innebära att allmänhetens insyn försvåras och att giltigheten av fattade beslut kan komma att starkt ifrågasättas (jfr HFD 2011 not. 56 med där anmärkta rättsfall). Hälso- och sjukvårdsförvaltningen förtjänar kritik för den bristfälliga hanteringen.

Utlämnade av allmän handling

Rättsliga utgångspunkter

Den som begär ut en allmän handling som får lämnas ut, dvs. som inte omfattas av sekretess, ska genast eller så snart det är möjligt och utan avgift få ta del av handlingen på stället (2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen, TF). Den som önskar ta del av en allmän handling har även rätt att mot en fastställd avgift få en kopia av handlingen (2 kap. 16 § TF). En sådan begäran ska behandlas skyndsamt.

JO har i ett flertal beslut uttalat att ett besked i en utlämnandefråga normalt bör lämnas samma dag som framställningen har gjorts. Någon eller några dagars

fördröjning kan dock godtas om det är nödvändigt för att ta ställning till om en handling får lämnas ut. Ett visst ytterligare dröjsmål kan vara ofrånkomligt om framställningen avser eller kräver genomgång av ett omfattande material.

För det fall en begäran om att få ta del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgås ska den som har gjort framställningen underrättas om detta. Den enskilde ska då också informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas (6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL). Den enskilde har rätt att få ett sådant formellt beslut oavsett vad som är grunden för att avslå begäran. Myndighetens avslagsbeslut får överklagas till kammarrätten (2 kap. 19 § första stycket TF och 6 kap. 7 och 8 §§ OSL).

Av utredningen i ärendet framgår att AA vid upprepade tillfällen har begärt att få ta del av det beslut som låg till grund för den aktuella ändringen i Hjälpmedelsguiden inklusive uppgift om beslutsfattare och datum för beslutet, underlaget till stöd för beslutet, grundbeslutet avseende riktlinjerna, gällande delegationsordning m.m. Vissa handlingar eller uppgifter lämnades till henne efter en eller ett par förfrågningar, medan grundbeslutet och det underlag som visar stöd för beslutsfattandet (hanteringsordningen) överlämnades först i slutet av januari 2019, efter det att JO hade anmodat regionen att yttra sig över anmälan. Det hade då gått cirka nio månader efter AA:s begäran. En sådan tidsutdräkt är givetvis helt oacceptabel.

Jag finner det vidare anmärkningsvärt att handläggaren felaktigt har uppgett att det inte fanns något grundbeslut om riktlinjerna, utan att ta reda på hur det faktiskt förhöll sig med den saken. Hon har inte heller på det sätt som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen informerat AA om möjligheten att begära myndighetens prövning för att få ett skriftligt beslut som kan överklagas.

Det är väsentligt att offentliga myndigheter har ändamålsenliga rutiner och ser till att personalen har tillräckliga kunskaper om regelverket för att grundlagens krav i fråga om utlämnande av allmänna handlingar ska kunna upprätthållas. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen förtjänar kritik för den bristande handläggningen även i denna del. Jag förutsätter att myndigheten ser över sina rutiner i det avseendet.

De synpunkter som AA har framfört i övrigt föranleder ingen ytterligare utredning eller kommentar från min sida.

Ärendet avslutas.